

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudců JUDr. Petra Mikeše, Ph.D., a JUDr. Zdeňka Kühna, Ph.D., v právní věci žalobkyně: **M. Z.**, proti žalovanému: **Magistrát hlavního města Prahy**, se sídlem Mariánské nám. 2, Praha 1, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 13. 10. 2015, č. j. MHMP 1757375/2015, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 8. 4. 2016, č. j. 9 A 3/2016 – 38,

takto:

I. Kasační stížnost se zamítá.

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) kasační stížností napadla shora označené usnesení Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“), kterým jí soud přiznal osvobození od soudních poplatků ve výši 50 % v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného. Tímto rozhodnutím bylo potvrzeno rozhodnutí Úřadu městské části Praha 10 ze dne 29. 6. 2015, č. j. P10-068826/2015, kterým jí byla uložena pořádková pokuta ve výši 3 000 Kč za závažné ztížení postupu v řízení o odstranění stavby ohledně nepovolených stavebních úprav, a to tím, že neumožnila oprávněné úřední osobě vstup na stavbu za účelem provedení kontrolní prohlídky a dále jí byla uložena povinnost nahradit náklady řízení ve výši 1 000 Kč.

[2] Stěžovatelka na výzvu soudu uvedla, že je starobní důchodkyní, v domácnosti žije sama. Jejím jediným příjmem je starobní důchod ve výši 12 832 Kč měsíčně. Mezi pravidelné výdaje patří nájemné 3 257 Kč, záloha na plyn 520 Kč, poplatky za televizi, rozhlas a UPC celkem 310 Kč, telefonní poplatky 518 Kč, záloha na elektřinu 1 250 Kč. Platí si životní pojištění 222 Kč a její náklady na stravu činí 3 900 Kč měsíčně. Dále uvedla, že si platí nezbytné léky. Mezi další závazky, které doložila, patří půjčka ve výši 25 000 Kč (uzavřená dne 23. 9. 2015 a splatná ke dni 30. 9. 2016) a půjčka ve výši 10 000 Kč s celkovou částkou splatnosti 11 520 Kč, na kterou splácí měsíčně 960 Kč.

[3] Městský soud zhodnotil, že důchod stěžovatelky je nadprůměrný, může si dovolit platit měsíční platby za televizi, rozhlas a telefon 828 Kč a za životní pojištění 222 Kč, což nelze považovat za běžný standard. Je členkou bytového družstva a vlastní dům o zastavěné ploše 88 m^2, jehož hodnota se pohybuje v řádech statisíců. Ve smlouvě o půjčce na 25 000 Kč není stanovena povinnost měsíční splátky 2 000 Kč, ale pouze splatnost celé částky ke dni 30. 9. 2016, nelze ji tedy považovat za pravidelnou měsíční splátku.

II. Obsah kasační stížnosti

[4] Proti usnesení podala stěžovatelka kasační stížnost, ve které uvedla, že určujícím kritériem pro rozhodnutí o osvobození od soudních poplatků je pouze objektivní schopnost jej zaplatit ve stanovené výši. Pokud zde takováto objektivní schopnost není, může soud dospět k závěru o nepřiznání osvobození od soudních poplatků toliko v případě, že se jedná o svévolné či zřejmě bezúspěšné uplatňování práva. Do nepříznivé finanční situace se dostala v důsledku jednání žalovaného. Závěr o majetnosti nelze činit s odkazem na to, že stěžovatelka má ve vlastnictví zmíněný domek, jelikož je starobní důchodkyně a ne podnikající subjekt. Dle judikatury Nejvyššího správního soudu nelze nutit účastníky řízení, aby zpeněžili či zastavili nemovitost kvůli zaplacení soudního poplatku. Protože nemá žádné jiné než uvedené disponibilní peněžní prostředky, musí dluhy umořovat měsíčně, proto není správný závěr městského soudu týkající se nestanovení měsíčních splátek ve smlouvě o půjčce na 25 000 Kč. Nelze se ztotožnit se závěrem, že poplatek ve výši 1 500 Kč lze považovat za symbolický.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[5] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost je podána včas, jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná, a dle usnesení rozšířeného senátu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 – 19, publ. pod č. 3271/2015 Sb. NSS, nepodléhá povinnosti zaplatit soudní poplatek a není požadováno splnění povinnosti zastoupení advokátem dle § 105 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). Poté přezkoumal napadené usnesení městského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), ověřil při tom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti, a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[6] Předpoklady pro osvobození od soudních poplatků soudem zakotvuje § 36 odst. 3 s. ř. s., který stanoví, že *[ú]častník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky,*

může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno.

[7] Městský soud správně uvedl, že k úplnému osvobození od soudních poplatků lze přikročit pouze ve výjimečných případech a ze zvlášť závažných důvodů. Dle usnesení rozšířeného senátu ze dne 27. 5. 2010, č. j. 1 As 70/2008 – 74, publ. pod č. 2099/2010 Sb. NSS, *„§ 36 odst. 3 s. ř. s. stanoví výjimku z pravidla – soudní poplatky jsou účastníci řízení z dobrých důvodů (zejména kvůli omezení podání k soudům na ta, která jsou vskutku vážně míněna, a kvůli částečnému krytí nákladů na fungování justice) zásadně povinni platit a pouze výjimečně mají být od této povinnosti osvobozeni.“*

[8] Stěžovatelce po odečtení všech měsíčních výdajů zbývá celkem 1 895 Kč (12832 – 3257 – 520 – 310 – 518 – 1250 – 222 – 3900 – 960 = 1895). Z této částky pak stěžovatelka dále musí umořovat její dluh ve výši 25 000 Kč. Je sice pravda, že ve smlouvě o půjčce není uvedena měsíční splátka, jak uvedl městský soud. Je však nutné přihlédnout k tomu, že stěžovatelka nemá žádné jiné finanční příjmy, proto tento dluh musí splácet právě z prostředků, které zbudou po zaplacení všech měsíčních výdajů. Lze tedy předpokládat, že si bude nucena měsíčně odkládat část peněz, aby dokázala v době splatnosti půjčku splatit. Stěžovatelka si částku 25 000 Kč půjčila na dobu zhruba jednoho roku, měsíční splátky by v takovém případě byly 2 083 Kč.

[9] Lze ovšem souhlasit s městským soudem, že stěžovatelčin důchod je nadprůměrný a zároveň není úplně běžný standard si platit telefon za 518 Kč a životní pojištění ve výši 222 Kč měsíčně. Za nezbytné náklady na telefon lze považovat podle Nejvyššího správního soudu částku okolo 200 Kč měsíčně a životní pojištění má význam zejména pro osoby výdělečně činné, na které jsou výživou odkázány jiné osoby. Stěžovatelka navíc platí 130 Kč měsíčně za kabelovou televizi (platba UPC). Tyto náklady tak lze považovat za nadstandardní.

[10] Městský soud správně vyslovil, že se při posuzování osvobození od soudních poplatků soud musí zabývat nejen disponibilními finančními prostředky, ale je nutno brát ohled i na celkové majetkové poměry žadatele. Vzhledem k tomu, že stěžovatelka vlastní dům, ve kterém nebydlí, nelze ji považovat za nemajetnou. Rozšířený senát v usnesení ze dne 24. 8. 2010, č. j. 1 As 23/2009 – 95, publ. pod č. 2163/2011 Sb. NSS, uvedl, že *„[p]ři úvaze o splnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků podle § 36 odst. 3 s. ř. s. vychází soud nejen z finanční hotovosti, jíž žadatel disponuje, ale bere v úvahu i jeho celkové majetkové poměry včetně vlastnictví nemovitostí; to však samo o sobě není překážkou osvobození od soudních poplatků.“* A dále pak *„[p]lní-li však nemovitost účel nezbytného rodinného bydlení či rekreace, nelze po účastníku řízení spravedlivě žádat, aby zpeněžil či zastavil nemovitost kvůli zaplacení poplatku ve výši např. 2000 Kč s tím, že v případě úspěchu ve sporu mu bude tato částka v rámci nákladů řízení přiznána. Zpeněžení i zadlužení konkrétní nemovitosti je navíc úkonem časově náročným, ve vztahu k výši soudního poplatku neadekvátním a zpeněžení pak i nevratným.“* Ačkoliv tedy nelze požadovat po stěžovatelce, aby nemovitost prodala, je možné k jejímu vlastnictví při posuzování celkových poměrů přihlédnout. Vždy je nutno přihlížet ke všem rozhodným okolnostem.

[11] Vzhledem k některým nadstandardním výdajům a vlastnictví nemovitosti je proto třeba závěr městského soudu o tom, že u stěžovatelky nejsou dány zvlášť závažné důvody pro osvobození od soudních poplatků, považovat za správný.

[12] Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 5. 2013, č. j. 6 As 75/2013 – 18, *„v otázkách částečného osvobození od soudních poplatků bude již z povahy věci vždy přítomna jistá míra uvážení toho kterého předsedy senátu. Udrží-li se toto uvážení v zákonných mezích a bude odpovídat skutkových okolnostem (zde sociální situaci žadatelky), nemůže být samo užití soudcovského uvážení důvodem pro zrušení přijatého usnesení o osvobození od soudních poplatků Nejvyšším správním soudem.“* Dle názoru Nejvyššího správního soudu městský soud toto uvážení v právě projednávané věci nepřekročil, když komplexně posoudil nadprůměrné příjmy, výdaje a vlastnictví výše zmíněné nemovitosti.

[13] Pokud stěžovatelka poukazuje na to, že jí jednání žalovaného připravilo o všechny životní úspory, kvůli čemuž je nyní v nepříznivé finanční situaci, měla možnost se proti takovému jednání soudně bránit. Pokud by toto jednání bylo shledáno nezákonným, žalovaný by musel vrátit stěžovatelce vynaložené prostředky na její obranu (např. soudní poplatek) a zároveň zaplacenou částku za pokutu. Stejně tak tomu je v právě projednávaném případě.

IV. Závěr a náklady řízení

[14] Z výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. podanou kasační stížnost zamítl. O věci při tom rozhodl bez jednání postupem podle § 109 odst. 2 s. ř. s., dle kterého o kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud zpravidla bez jednání.

[15] O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelka, která neměla v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému žádné náklady nevznikly. Z uvedených důvodů soud rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 19. října 2016

JUDr. Radan Malík
předseda senátu